

NKOM

Oslo, 26.08.21

Kommentar til varsel om vedtak – endring av «Tilleggsvedtak i Marked 3b – Grossisttilgang til fast mobilt bredbånd»

Det vises til Nkoms varsel 15. juli 2021 til Telenor ASA om endring av «Tilleggsvedtak i marked 3b» av 2. september 2020 («FTB-vedtaket») som pålegger Telenor å gi grossisttilgang til FTB

eRate er positive til det varslede vedtaket som vil gi tilgang til komplette adresselister over hvor det kan tilbys FTB, og hvor det etableres et regime for gjenbruk av antenner for tilbud om FTB.

For eRate, og eRates kunder, er det viktig at Fast Trådløst Bredbånd (FTB) skal kunne tilbys i hele Norge, og ikke bare der Telenor definerer det skal være tilgjengelig. eRate mener at teknologinøytralitet burde legges til grunn, og at engrostillgang til FTB burde vært gitt uavhengig av VUA fiberutbygging. Vi mener at FTB i mange tilfeller ville ha vært et godt alternativ til VUA fiber, og at fibermarkedet også har behov for sterkere konkurranse.

Forretningsmodellen ("regimet") som Telenor til nå har anvendt for å imøtekomme den spesifikke tilgangsreguleringen er ikke tilstrekkelig tilpasset de behov markedet har for å kunne tilby et konkurransedyktig og forutsigbart produkt til sluttbruker. Dagens regime skaper i praksis innlåsning- og bindingseffekter som gjør det vanskelig å konkurrere på lik linje med Telenor. Den rådende pandemien har med all tydelighet bekreftet at tilgang til bredbånd er et meget viktig samfunnsgode.

På denne bakgrunn er eRate positive til Nkoms varsel som vil gi økte muligheter for en mer treffende og balansert (konkurranseutjevne) tilgang for eksterne tilgangskjøpere. Dette vil muliggjøre tilgang til en fast, stabil bredbåndsoppkobling for enda flere sluttbrukere, og som – forutsatt riktig innretning og tilbørlig hensyn til fremdrift i implementering av et nytt regime – forhåpentligvis vil avhjelpe de negative effektene på konkurransen som dagens modell medfører.

Vi vil i det følgende utdype våre synspunkter med basis i de to tiltak som Nkom drøfter i varselet.

Pålegg om endret oppdatering av adresselister som tilgjengeliggjøres for FTB-salg

eRate er enig med Nkom i at dagens regime for oppdatering av tilgjengelige adresser for FTB skaper en uforutsigbar situasjon for tilgangskjøperne, og det er nødvendig å etablere et forutsigbart regime.

Med hensyn til modellen for nettutbygging og valget mellom områder der det bygges fiber eller legges til rette for FTB, er eRate innforstått med at Telenor ut fra egne, forretningsmessige valg beslutter utbyggingstakt og områder som tilgodeses for FTB-dekning. Selv om eRate i prinsippet forutsetter at Telenor bygger ut for FTB i alle områder der tilgjengeligheten tillater en slik nettutbredelse, og hvor det er økonomisk forsvarlig for Telenor, så mener eRate at ytterligere

regulering er nødvendig hva gjelder formatet på og tilgjengeliggjøringen av adresselister i de relevante utbyggede FTB-områder men også i den fortsatte, planlagte nettutbygging i nye områder.

For at en adresseliste skal kunne ligge til grunn for kommersielle, markedsdrevne FTB-tilbud og danne grunnlag for den planlegging som er helt nødvendig for å kunne tilby produktet til sluttkundene, må listen være helt pålitelig. Derfor er det svært viktig at det reguleres hvor dynamisk en adresseliste skal få være; hvor ofte skal en adresseliste oppdateres? I dag oppdateres listen daglig, men en adresse kan forsvinne ut av listen den neste dag, hvilket bl.a. skaper uforutsigbarheten ved dagens regime. Nkom foreslår at adressene låses for en viss periode fra tilgjengeliggjøring for konkurrentene, og pålegger Telenor å foreslå et forutsigbart og ikke-diskriminerende regime der lengden på en slik garantert "adresselåsning" også foreslås. eRate minner for ordens skyld om viktigheten av også å vektlegge tilgangskjøpernes og "grossist-mellomaktørers" syn på hvor lenge adresser bør låses fra tilgjengeliggjøring for å skape et mer forutberegnelig og bærekraftig system for å identifisere hvilke sluttbrukere en kan konkurrere om å tilby FTB til. En minimumsperiode for låsning bør være 8 uker.

Et nytt regime bør ta tilstrekkelig hensyn til at eksterne FTB-tilbydere må gis en reell, og dermed tilstrekkelig med tid til å tilrettelegge for, anledning til å utarbeide sine tilbud og at de kunder som kan nyte godt av et slikt tilbud kan være sikre på at tilbudet gjelder for et minimum av tid. Det bør i denne forbindelse vurderes å stille krav om at Telenor også må opplyse om hvilke adresser de planlegger å bygge FTB for. Tilgangskjøperne må gis samme mulighet til å planlegge for salg som det Telenors egen salgsvirksomhet har. Det vil si slik at tilgangskjøperne sikres en reell mulighet til å starte salg samtidig som Telenor, når adressene faktisk gjøres tilgjengelig.

I tillegg til den geografiske inndeling som allerede skjer ved oppdatering av adresselistene i dag, bør inndelingen også angi om det er tale om by(liknende) strøk, tettbebygde områder eller distriktsstrøk. Videre bør inndelingen kompletteres med en merknad om adressen er hjemme- eller hytteadresse, og det bør kreves at adressen staves helt korrekt, jf. f.eks. Folkeregisterets adresseangivelse i skjema. Dette for å minske valideringsfeil som kan forekomme.

Regimet for oppdaterte komplette adresselister bør innføres så hurtig som mulig, og ikke vente til reguleringsprosessen avsluttes, da dette vil gi Telenor store konkurransefordeler.

Pålegg om å legge til rette for gjenbruk av antenner for FTB

Dagens modell innebærer at FTB-kunder av Telenor kjøper antenneutstyr. Inklusive montering av utstyret vil kostnaden kunne ligge på samlet 5.-6.000 kroner. Dersom kunden aksepterer binding subsidieres antenneutstyret, og prisen for en Telenor-kunde senkes i så fall p.t. til 1.999kr. Regimet er konfigurert slik at en ekstern tilgangskjøper er utestengt fra tilgang til eksisterende antenne, og en kunde av ekstern FTB-tilbyder må kjøpe nytt og kostbart utstyr for å kunne skifte FTB-leverandør. Dette gir innlåsingeffekter (lav valgfrihet for sluttbrukerne) og konkurransehindre for eksterne tilgangskjøpere. Videre vil formodentlig også antenneutstyr levert av Telenor ikke lenger brukes, hvilket skaper mer elektronisk avfall som er uheldig for miljøet. eRate støtter derfor Nkom i at det bør etableres et nytt regime som legger til rette for gjenbruk av antenner for FTB. Behovet for kontroll over feilsøk- og retting som Telenor har begrunnet med tidligere, er bare relevant for Telenors egne kunder, ikke for grossisttilgangskjøperne og deres kunder.

Uavhengig av hvorvidt antenneutstyret selges, kjøpes på avbetaling - eventuelt med rabatt mot binding – eller det velges en modell for leie mot tilbakelevering som skaper innlåsing, mener vi de samme forhold gjøre seg gjeldende med hensyn til innlåsingeffekter og tilgangsbarrierer. Dermed er det viktig at Nkom holder fast ved det varslede pålegget om gjenbruk av antenner uavhengig av salgs- og/eller finansieringsmodell mot sluttbruker.

Nkom har varslet om at Telenor «innen rimelig tid» skal foreslå etablering av et regime for gjenbruk. eRate mener det er svært viktig at Nkom i vedtaket konkretiserer hva som anses som rimelig tid, dvs. at Telenor gis en relativt kort tidsfrist i vedtaket for en slik etablering. Vedtaket bør tre i kraft umiddelbart og Telenor bør ikke innvilges utsatt iverksettelse. Endringer som varslet 15. juli i år vil kun å få en reell effekt for tilgangskjøpere og deres kunder, dersom det ikke går for lang tid før det nye FTB-regimet etableres. Tidsaspektet og rask/umiddelbar ikrafttredelse er like relevant for tiltaket som varsles for styrket tilgjengeliggjøring av adresselistene, som vi har kommentert på under.

Som Nkom selv understreker, bør en presisering av tilgangsplikt til å omfatte gjenbruk av antenner få anvendelse uavhengig av hvilken generasjon mobilteknologi antennen er konfigurert for og uavhengig av om det ev. er mer teknisk komplisert å åpne opp 4G enn 5G-antenner for leverandørbytte. Både av hensyn til å oppnå reell konkurranse i FTB-markedet samt prinsippet om teknologinøytralitet tilsier en slik forståelse. Nkom bør derfor i vedtaket presisere eksplisitt at pålegget om gjenbruk gjelder teknologinøytralt samt må tilgjengeliggjøres like raskt for antenner som ikke er kompatible med 5G.

Med vennlig hilsen

eRate Norway AS

Ove Vik

CEO

Dokumentet er godkjent elektronisk og ekspedert uten underskrift